

Nr 9

Utlåtande i anledning av väckt motion om viss utvidgning av direktiven för textilutredningen, m. m.

I en inom andra kammaren under nr 380 väckt motion, som hänvisats till bankoutskottet, har herr Nilsson i Gävle *m. fl.* föreslagit, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utvidgning av direktiven till textilutredningen att jämväl omfatta förslag till åtgärder ägnade att förhindra att viktigare textilfabriker lägger ner verksamheten utan statliga myndigheters godkännande, samt att textilutredningen samtidigt skyndsamt utreder och utformar förslag till fortsatt drift vid MYA, eventuellt genom förstatligande av hela MAB—MYA-koncernen.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen.

Över motionen har utskottet inhämtat yttrande från *textilutredningen*, *Landsorganisationen i Sverige* och *Svenska arbetsgivareföreningen*.

Textilutredningen erinrar om att utredningen har till uppgift att verkställa utredning och framlägga förslag rörande åtgärder i syfte att stärka den svenska textilindustriens konkurrenskraft på längre sikt. I utredningens direktiv framhålles att det synes angeläget att samhället medverkar till att påskynda en rationaliseringsprocess inom textil- och beklädnadsindustrien. Utredningen bör därför söka främja sådan praktisk samverkan inom industrien eller andra interna åtgärder som kan vara ägnade att lägga grunden till en konkurrenskraftig basproduktion av textilvaror. Enligt direktiven bör utredningen vidare icke inriktas på statliga stödåtgärder utan på egna saneringsåtgärder inom branschen.

Utredningen framhåller, att den vid sin diskussion av de problem som avses i direktiven kommer att beakta de konsekvenser som en fortsatt krympning av industrien kan få. Utredningens arbete avser branschens mera långsiktiga problem, och utredningen ställer sig därför tveksam till lämpligheten av tilläggsdirektiv med speciellt sikte på de akuta arbetsmarknadsproblemen. Därmed sammanhängande frågor synes i stället enligt utredningen böra uppmärksammas av vederbörande arbetsmarknadsmyndigheter, som ju också i det aktuella läget vidtagit omfattande åtgärder för att stärka sysselsättningen, även inom den textila branschen. I detta sammanhang understrykes betydelsen av att ett nära samråd i arbetsmarknadspolitiska frågor äger rum mellan företagare, arbetstagare och arbetsmarknads-

myndigheterna. Enligt utredningens mening bör — såväl inom textilindustrien som inom övriga industribranscher — kontakt med arbetsmarknadsmyndigheterna tas innan definitivt beslut om en eventuell företagsnedläggning fattas.

Textilutredningen avstyrker det i motionen framförda yrkandet om utvidgning av utredningens direktiv.

Landsorganisationen anför följande.

Motionärerna, som erinrar om att under 1950-talet ca 150 fabriker eller avdelningar inom textilindustrien lagts ned samt att över 13 000 arbetare lämnat densamma, anser att denna utveckling måste stoppas. LO håller däremot för sin del före att den till övervägande del varit fördelaktig ur samhällsekonomiska synpunkter, eftersom den inneburit att sysselsättningen i stället kunnat ökas inom andra mera lönsamma branscher med i regel högre lönenivå. Textilindustrien är överdimensionerad på många håll i världen, och den utgör praktiskt taget överallt en låglöneindustri. Motionärerna bortser från att Sverige — i motsats till exempelvis Sovjetunionen — är ett litet land, som ej bör sträva efter självförsörjning inom varuproduktion på praktiskt taget alla områden. Att den utveckling, som under 50-talet minskat textilindustriens andel av vår totalproduktion till höglöneindustriens fördel, under de senaste åren inte liksom tidigare kunnat fortgå vid en praktiskt taget full sysselsättning sammanhänger med den allmänna konjunkturavmattningen i västvärlden. Denna har drabbat textilindustriens kvarvarande anställda mindre än andra grupper; i januari i år var således 3 procent av medlemmarna i Textils arbetslöshetskassa arbetslösa mot 4,3 procent i samtliga kassor. Den konjunkturuppgång som man kan förvänta för den närmaste tiden bör underlätta en fortsatt relativ krympning av den svenska textilindustrien.

Enligt motionärernas uppfattning har felet i den hittillsvarande utvecklingen legat i att textilföretagarna själva får avgöra vilka fabriker som skall hållas i gång resp. slås igen. Därför yrkas i motionen på att den nu arbetande textilutredningen ges utvidgade direktiv, innebärande att den skall avge förslag om åtgärder ägnade att förhindra nedläggandet av viktiga textilfabriker utan statliga myndigheters godkännande. LO anser ett betydande samhällsinflytande vara nödvändigt i detta sammanhang. Det är arbetsmarknadsmyndigheternas sak att se till att nedläggandet av företag försiggår i socialt godtagbara former. Redan nu får företag i princip inte läggas ned utan vidare till följd av varselplikten. Denna bör om så anses nödvändigt förlängas, och dessa myndigheter behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter under olika konjunkturer förhållandevis större ekonomiska och personella resurser än vad de hittills haft att röra sig med. Endast genom direkta ekonomiska tillskott till företagen kan man i sista hand vinna garanti mot nedläggande av företag i samband med konkurser vid ur arbetsmarknadspolitisk synpunkt olämplig tid. I den mån sådana tillskott skulle komma att övervägas bör de givetvis användas endast temporärt i syfte att vinna tid för att bereda arbetskraften annan sysselsättning, och inte brukas för att kvarhålla svaga företag permanent till men för produktiviteten och levnadsstandardens höjning på längre sikt.

Motionärerna hemställer till sist att textilutredningen får i uppdrag att utforma förslag till fortsatt drift vid MYA, eventuellt genom förstatligande av hela MAB—MYA-koncernen. Enligt LO:s mening är frågan om fortsatt drift vid MYA av den natur att den bör handläggas av arbetsmarknadsmyndigheterna, även om textilutredningen givetvis bör vara oförhindrad att framföra synpunkter på frågan. Sysselsättningsproblemen måste och kan lösas med hjälp av den allmänna ekonomiska politiken. Genom förstatligande enligt motionärernas intentioner skulle de ekonomiskt svagaste företagen samlas hos staten, som sannolikt ändå efter en tid skulle nödgas lägga ned dem i större eller mindre utsträckning.

Svenska arbetsgivareföreningen framhåller följande.

Hur textilindustriens ekonomiska svårigheter skola bekämpas och på vad sätt samhället bör medverka därvid äro utomordentligt allvarliga frågor såväl för dem, vilka för sin utkomst äro mera direkt beroende av nämnda industri, som för samhället i dess helhet. Motionärernas förslag skulle emellertid uppenbarligen kunna få ödesdigra konsekvenser i olika avseenden.

Då motionärerna kräva socialisering eller möjlighet för statlig myndighet att beordra fortsatt drift vid viktiga textilföretag, som avse att lägga ned verksamheten, anse de måhända att även på längre sikt oekonomiska rörelser böra fortsättas, varigenom till nackdel för alla samhällsgrupper strukturomvandlingen inom näringslivet skulle fördröjas. Det synes vidare icke uteslutet, att motionärerna önska att driften skall fortsättas vid de av krisen berörda företagen icke på samhällets bekostnad utan i första hand på ägarnas.

Föreningen, som icke finner anledning att närmare gå in på vilken av dessa tankegångar som kan ligga bakom motionen, avstyrker densamma.

Utskottet. Den jämlikt bemyndiganden av Kungl. Maj:t förra året tillkallade textilutredningen har till uppgift att verkställa utredning och framlägga förslag rörande åtgärder i syfte att stärka den svenska textilindustriens konkurrenskraft på längre sikt. Motionärerna föreslår att direktiven skall utvidgas så att utredningen även kommer att behandla frågor om mera direkta åtgärder som vore ägnade att förhindra viktiga textilfabriker från att lägga ner verksamheten utan statliga myndigheters godkännande.

Utskottet är — i likhet med de hörda remissinstanserna — av den uppfattningen, att någon vidgning av direktiven för textilutredningen på sätt motionärerna föreslagit icke bör komma i fråga. De spörsmål som motionärerna upptagit och vilka gäller den fortsatta krympningen av textilindustrien är visserligen av stor betydelse för samhället liksom för industrien själv och dess anställda men bör i första hand uppmärksammas av arbetsmarknadsmyndigheterna, vilket hittills också skett. Utskottet vill understryka vikten av att det från företagets sida tages kontakt med arbetsmarknadsmyndigheterna i god tid innan definitivt beslut om en företagsnedläggning fattas.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,
att motionen II: 380 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 10 mars 1959

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Boo, Fahlander, Larsson, Nils Teodor, Domö*, Strandler, Ståhle och Danmans;

från andra kammaren: herrar Sköldin, Persson i Appuna, Agerberg, Adamsson, Setterberg i Vilske-Kleva*, Ågren, Börjesson och Lindahl.

*) Ej närvarande vid justeringen.